

PRIEDAS

KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS IŠVADOJE

KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTO IR KULTŪROS MINISTERIJOS VEIKLA LEIDIMŲ ATLIKTI ARCHEOLOGINIUS TYRIMUS IŠDAVIMO ORGANIZAVIMO, ARCHEOLOGINIŲ TYRIMŲ KONTROLĖS, ATASKAITŲ RECENZAVIMO BEI MOKSLINĖS ARCHEOLOGINĖS KOMISIJOS VEIKLOS ORGANIZAVIMO SRITYSE PATEIKTŲ REKOMENDACIJŲ STEBĖSENA

Informacija apie pasiūlymų įgyvendinimą pateikta Kultūros paveldo departamento 2020 m. rugsėjo 23 d. raštu Nr. (1.36 E)2-2230, 2021 m. rugpjūčio 23 d. raštu Nr. (1.36 E)2-1956, 2021 m. spalio 12 d. raštu Nr. (3.10 E)2-2416, 2023 m. vasario 1 d. raštu Nr. (3.10 E)2-164, Kultūros ministerijos 2020 m. lapkričio 18 d. raštu Nr. S2-3357, 2021 m. sausio 29 raštu Nr. S2-298, 2021 m. spalio 13 raštu Nr. S2-3015, Aplinkos ministerijos 2020 m. lapkričio 24 d. raštu Nr. (50-1)-D8(E)-6695, 2021 m. rugpjūčio 18 d. raštu Nr. (50-1)-D8(E)-5387.

	<i>Rekomendacija</i>	<i>Kultūros ministerijos, Aplinkos ministerijos ir KPD numatytos priemonės rekomendacijoms įgyvendinti</i>	<i>STT nuomonė dėl rekomendacijos įgyvendinimo ir siūlymai</i>
1.1	KPD: Nustatyti minimalų archeologinių tyrimų patikrinimų skaičių, pvz., ne mažiau kaip 10 proc., atsižvelgiant į išduotų archeologinių tyrimų leidimų skaičių ir reguliariai vykdyti jų veiklos patikrinimus.	<i>Kultūros paveldo departamentas informavo, kad į pasiūlymą neatsižvelgta.</i> Planiniai patikrinimai: 1) Esama archeologinių tyrimų veiklos organizavimo sistema pakankamai užtikrina kontrolės funkcijas; 2) vertinant išduodamų archeologinių tyrimų leidimų specifiką, neįmanoma įtraukti tokius tyrimus į metų pabaigoje sudaromą planinį patikrinimų planą; 3) archeologiniai tyrimai savo specifika yra nenuolatiniai ir projektuose paprastai nurodomas intervalinis laikas, kuris neleidžia numatyti tikslaus tyrimų laiko planiniams patikrinimams; 4) bet koks archeologinių tyrimų patikrinimas nėra savo esme išsamus, nes patikrinimo metu negalės būti patikrinti visi archeologinių tyrimų privalomi aspektai, numatyti PTR. Neplaniniai patikrinimai: 1) nesama objektyvios informacijos, kad nuolat daugėja pažeidimų archeologinių tyrimų srityje, todėl papildomos kontrolės grandys gali būti įvestos tik tuo atveju, jei būtų nustatyti papildomi daugėjantys pažeidimai; 2) archeologinių tyrimų neplaniniai patikrinimai vykdomi pagal gautą informaciją apie galimus pažeidimus; 3) bet koks patikrinimų didinimas procentais laikytinas nemotyvuotu, administracinę naštą didinančiu sprendimu Departamento teritoriniams skyriams. 2021 m. spalio Departamentas siekdamas kompleksiskai atnaujinti ūkio	Pasiūlymas laikomas įgyvendintu.

	<p>subjektų priežiūros tvarką, <...> sudarė darbo grupę (toliau – Darbo grupė), kuri iki 2021 m. liepos 1 d. paruošė siūlymus dėl Departamente atliekamos ūkio subjektų priežiūros gerinimo. Darbo grupė numatė ūkio subjektų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų taisyklių, patvirtintų Departamento direktoriaus 2013 m. birželio 25 d. įsakymu Nr. Į-204 „Dėl ūkio subjektų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektą, kuriame siūlomi nauji metinio plano atrankos kriterijai, leisiantys objektyviau įsivertinti tokių patikrinimo skaičių, tikslą, siektiną rezultatą, nenustatant konkretaus kasmetinio procento. Taip pat Darbo grupė pasiūlė pratęsti veiklos terminą iki šių metų pabaigos ir atlikti tolesnius darbus dėl Departamente atliekamos ūkio subjektų priežiūros gerinimo. Darbo grupės nuomone, siekiant užtikrinti efektyvią, skaidrią ir aiškią ūkio subjektų priežiūrą būtina parengti ūkio subjektų rizikos vertinimo metodiką, ūkio subjektų priežiūros veiklos efektyvumo (rezultatyvumo) vertinimo tvarkos pakeitimus, mažareikšmių teisės aktų pažeidimų aprašą, konsultavimo tvarkos aprašą, peržiūrėti naudojamus kontrolinius klausimynus ir kt. Ketinamame atnaujinti Klausimyne Darbo grupė planuoja atsižvelgti į pastarųjų metų kylančias aktualias problemas bei eliminuoti nebeaktualius nuo 2013 metų esamus punktus. Klausimyną ketinama papildyti klausimu dėl tyrėjo darbo santykių aspekto (archeologinių tyrimų leidimas išduodamas tik atestuotam nekilnojamojo kultūros paveldo specialistui archeologui (tyrėjui)), nurodančio ar tyrėjas atlieka tyrimus, atstovaudamas įmonę (verslo subjektą), ar atlieka tyrimus nepriklausomai. Įvertinus tai atsiras galimybė objektyviau įvertinti, kas gali būti atsakingas dėl galimai padarytų pažeidimų. Tuo būdu tikimasi suvienodinti skirtingą Departamento praktiką administracinės teisenos srityje ir atsižvelgti į rekomendaciją Nr. 1.2.</p>	
--	--	--

	<p>2023 m. vasaris</p> <p>KPD 2022 m. tobulino ūkio subjektų priežiūros teisinį reglamentavimą: 1) Departamento direktoriaus 2022-04-02 įsakymu Nr. Į-112 patvirtinta Departamento ūkio subjektų rizikos vertinimo metodika. Metodika sukurta siekiant didinti ūkio subjektų priežiūros efektyvumą, objektyvumą ir užtikrinti tikslingą Departamento išteklių panaudojimą. Ji nustato rizikos vertinimu pagrįsto veiklos planavimo metodo taikymą Departamento patikrinimų planavimo procese. 2) Departamento direktoriaus 2022-04-12 įsakymu Nr. Į-114 patvirtinta ūkio subjektų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų taisyklių nauja redakcija. 3) Departamento direktoriaus 2022-04-11 įsakymu Nr. Į-109 patvirtinta archeologinių tyrimų patikrinimų kontrolinio klausimyno nauja redakcija. Klausimynas papildytas punktu, padedančiu identifikuoti tyrimus atliekantį subjektą. 4) Departamento direktoriaus 2022-04-11 įsakymu Nr. Į-107 patvirtinta prekybos antikvariniais daiktais kontrolinio klausimyno nauja redakcija. 5) Departamento direktoriaus 2022-04-11 įsakymu Nr. Į-108 patvirtinta tvarkybos darbų patikrinimo akto (kontrolinio klausimyno) nauja redakcija. 6) Departamento direktoriaus 2022-04-12 įsakymu Nr. Į-113 patvirtinta mažareikšmių kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų pažeidimų nustatymo tvarka. Be to, vadovaujantis Departamento direktoriaus 2022-09-15 įsakymu Nr. Į-220 nuo 2023-01-01 Departamente ūkio subjektų veiklos priežiūra bus vykdoma tik „ArcGIS“ platformoje, todėl dauguma procesų Departamento ūkio subjektų veiklos priežiūroje bus automatizuoti, o ši sistema leis mažinti klaidų atsiradimo riziką. t. y. bus naudojamas sugeneruotas informacinis pranešimas apie planuojamą ūkio subjekto patikrinimą, atitinkamos ūkio subjektų priežiūros srities kontroliniai klausimynai bus pildomi aplikacijoje „Survey123“.</p>	
--	---	--

		<p>grįžtamojo ryšio anketa automatiškai bus sugeneruota ir išsiųsta ūkio subjektui, po atlikto patikrinimo ir registruoto kontrolinio klausimyno. Departamento nuomone, parengti teisės aktai, jų pakeitimai ir ūkio subjektų priežiūros srityje naudojamos informacinės technologijos leidžia tinkamai vykdyti ūkio subjektų priežiūros veiklą pagal turimus ribotus išteklius, o didžiausią riziką keliančius atvejus identifikuoti remiantis pagrįsta ir tikėtina rizika, kuri siejama su žalos teisės normų saugomoms vertybėms atsiradimo tikimybe, šios žalos dydžiu bei mastui.</p>	
1.2.	<p>KPD: Parengti metodines rekomendacijas ir nustatyti aiškia KPD poziciją bei taikyti vienodą praktiką pažeidimus padariusių asmenų atžvilgiu, taikant ekonomines sankcijas juridiniam asmeniui ir skiriant administracines nuobaudas juridinio asmens atstovui ir (ar) fiziniam asmeniui ir kreiptis į Kultūros ministeriją dėl paveldosaugos specialisto atestato sustabdymo ar panaikinimo.</p>	<p><i>Kultūros paveldo departamentas informavo, kad į pasiūlymą atsižvelgta.</i> Atkreiptina, kad archeologinių tyrimų leidimas išduodamas fiziniam asmeniui – tyrėjui, kuris tyrimus gali vykdyti kaip fizinis asmuo arba atstovaudamas archeologinių tyrimų įmonę (juridinį asmenį), todėl konkrečiu atveju vertinama, kas yra atsakingas už pažeidimą – ar tyrėjas, ar juridinis asmuo, kuriam darbinių santykių pagrindu tyrėjas atstovauja. Departamentas pripažįsta tokių atvejų problematiką, todėl ketina parengti metodines rekomendacijas teritoriniams skyriams, kaip elgtis ir vertinti situacijas, susidūrus su tokiais atvejais.</p> <p>2023 m. vasaris Departamento Vidaus kontrolės ir prevencijos skyrius, atsižvelgdamas į 2020-08-24 STT Rizikos analizę bei vykdydamas Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2022 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. IV-291 patvirtintą Departamento 2022 metų veiklos plano 7.4. punktą (toliau – Planas), atliko Departamento teritorinių skyrių 2020 – 2021 m. taikytų ekonominių sankcijų, skirtų administracinių nuobaudų analizę ir vertinimą (toliau – Analizė). Atsižvelgiant į STT Rizikos analizėje pateiktą rekomendaciją Nr. 1.2 bei vadovaujantis Plano veiksmu, siekta nustatyti Departamento teritorinių skyrių taikomos administracinių teisės pažeidimų</p>	<p>Pasiūlymas laikomas įgyvendintu.</p>

		<p>bylų teisenos vykdymo praktiką, identifikuoti dažniausiai pasitaikančias klaidas. Atliktos analizės metu vertintos atsitiktinės atrankos būdu parinktos Departamento teritorinių skyrių 2020 – 2021 m. laikotarpiu nagrinėtos administracinių teisės pažeidimų bylos, analizuota, ar surašydami teisės pažeidimų protokolus, nagrinėdami teisės pažeidimų bylas, taikydami ekonomines sankcijas teritoriniai skyriai laikosi teisės aktų reikalavimų, ar teritoriniai skyriai teisės normas taiko vienodai, nediskriminuojančiai ir kt. Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta aukščiau, informuojame, kad atlikto vertinimo pagrindu buvo parengta Analizė, kurioje identifikuotos fizinių ir juridinių asmenų sankcijų taikymo problemos, surašymo protokolų bei nutarimų įvairūs probleminiai aspektai bei fizinio ir juridinio asmens administracinių sankcijų taikymo problemiškas. Parengtoje Analizėje pateiktos dažniausiai daromų klaidų sprendimo būdų rekomendacijos ir principinė administracinės teisenos proceso sekos schema. Ši Analizė prezentacijos forma buvo pristatyta 2023-01-18 Departamento skyrių vedėjų ir vyriausiųjų specialistų susirinkime, skirtame 2022 metų veiklai aptarti ir apibendrinti. Parengta Analizė 2023-01-26 pateikta Departamento teritoriniams skyriams vadovautis. Atsižvelgdami į STT Rizikos analizėje pateiktą rekomendaciją Nr. 1.2. bei siekiant suvienodinti administracinės teisenos praktiką ir taip išvengiant dažniausiai pasitaikančių klaidų, 2023-01-26 teritoriniams skyriams pateikta Analizė su parengtais priedais.</p>	
1.3.	<p>KPD: Periodiškai vykdyti KPD teritorinių padalinių vidaus kontrolės priemonės administracinės teisenos vykdymo atžvilgiu ir esant poreikiui teikti metodinę pagalbą šiais aspektais.</p>	<p><i>Kultūros paveldo departamentas informavo, kad į pasiūlymą atsižvelgta.</i> Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2020 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. ĮV-982 Dėl 2020 m. liepos 7 d. įsakymo Nr. ĮV-960 „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2018 m. vasario 28 d. įsakymo Nr. ĮV-221 „Dėl Kultūros paveldo departamento prie Kultūros</p>	<p>Pasiūlymas laikomas įgyvendintu.</p>

		<p>ministerijos administracijos struktūros patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeitimo, įsigaliosiančio 2020 m. spalio 9 d., reformuojama Departamento struktūra. Po šios reformos bus suformuoti „Vidaus kontrolės ir prevencijos“, „Veiklos koordinavimo“ bei „Paveldosaugos ir metodinis“ skyriai, kurių funkcijos bus užtikrinti trečiajame pasiūlyme minimų probleminių aspektų įgyvendinimą.</p>	
1.4.	<p>Kultūros ministerijai: Svarstyti galimybę tobulinti teisinį reguliavimą ir nustatyti prievolę kultūros ministrui atsižvelgti į motyvuotus Paveldosaugos specialistų atestavimo komisijos siūlymus sustabdyti ar panaikinti archeologo paveldosaugos specialisto kvalifikacijos atestatą.</p>	<p>Kultūros ministerija informavo, kad į pasiūlymą neatsižvelgta. Atsižvelgiant į tai, kad kultūros ministras priima galutinį sprendimą dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato galiojimo sustabdymo ar panaikinimo paveldosaugos specialistams, kuris gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka, ministrui privalo būti suteikta teisė, įvertinus rekomendacinio pobūdžio Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų atestavimo komisijos sprendimus, priimti motyvuotą sprendimą.</p> <p>2021 m. Kultūros ministerijos informacija Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų atestavimo komisija (toliau – Atestavimo komisija) teikia motyvuotus siūlymus – remiantis jais kultūros ministras priima galutinį sprendimą dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato galiojimo sustabdymo ar panaikinimo paveldosaugos specialistams ir prisiima teisinę atsakomybę, kadangi jo sprendimai gali būti skundžiami Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka. Ministerija laikosi pozicijos, kad jei kultūros ministrui kyla pagrįstų abejonių dėl Atestavimo komisijos sprendimo motyvų, neatitikimo teisės aktų nuostatomis, jis turi teisę sprendimo nepriimti iš karto, o</p>	<p>Pasiūlymas neįgyvendintas. Manome, kad teisinis reglamentavimas nėra pakankamas skaidriam, aiškiam ir nepriekaištingam sprendimui dėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato galiojimo sustabdymo ar panaikinimo priimti. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų atestavimo komisijos nuostatose¹ yra nurodyta, kad šios komisijos tikslas – įvertinti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistus ir teikti siūlymus Lietuvos Respublikos kultūros ministrui dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų kvalifikacijos atestatų keitimo, suteikimo ar nesuteikimo, galiojimo sustabdymo ir galiojimo sustabdymo panaikinimo, galiojimo panaikinimo. Taip pat rengia</p>

¹ Patvirtintose Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2017 m. vasario 27 d. įsakymu Nr. ĮV-406 (Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2020 m. kovo 20d. įsakymo Nr. ĮV-200 redakcija).

		<p>grąžinti teikiamus siūlymus Atestavimo komisijai su prašymu pagrįsti keliančius abejonių siūlymus ar neatitikimus teisės aktų nuostatomis ir patikslintų siūlymų pagrindu, remiantis Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 23¹ straipsnio 14 ir 17 punktų nuostatomis priimti motyvuotą sprendimą dėl Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato galiojimo sustabdymo ar panaikinimo. Pažymėtina, kad kultūros ministrą priimti motyvuotus sprendimus įpareigoja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalis, todėl STT rekomendacija papildomai šią nuostatą įtraukti į Atestavimo komisijos nuostatus yra perteklinė ir netikslinga.</p> <p>2021 m. spalio</p> <p>Kultūros ministerija iš esmės kartoja ankstesnę poziciją, nepateikdama papildomų argumentų, taip pat nenurodydama alternatyvių, ne mažiau veiksmingų priemonių, kuriomis būtų pašalintas aukščiau įvardytas korupcijos rizikos veiksnys.</p>	<p>išvadas dėl išduotų atestatų galiojimo sustabdymo ir galiojimo sustabdymo panaikinimo Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (NKPAĮ) 23¹ straipsnio 14 dalies 1 punkte nurodytais atvejais; rengia išvadas dėl išduotų atestatų galiojimo panaikinimo. Komisijos sprendimai informinami posėdžio protokolu, kuris surašomas ir pateikiamas kultūros ministrui sprendimams priimti. Tačiau cituojami nuostatai nenustato dėl kokių priežasčių ar kokiais kriterijais remiantis, kultūros ministras gali priimti priešingą sprendimą, nei savo išvadose pasiūlė komisija. Iš esamo teisinio reglamentavimo neaišku apskritai koks yra komisijos vaidmuo procese, jei ministras gali priimti sprendimą savo vienasmeniškai nuožiūra.</p> <p>NKPAĮ 23¹ straipsnio 17 dalyje įtvirtinta, kad Kultūros ministras Atestavimo komisijos teikimu panaikina asmenų kvalifikacijos atestato ar teisės pripažinimo dokumento galiojimą konkrečiai nurodytais atvejais. Taigi įstatymas numato privalomą ir vienintelę sąlygą - „komisijos teikimas“. Kitokių pasirinkimo galimybių</p>
--	--	---	--

			<p>ministrui įstatymas nenumato. Vadovaujantis Atestavimo komisijos nuostatais, jos darbas grindžiamas kolegialiu klausimų svarstymu, skaidrumo, nešališkumo, teisingumo, teisėtumo, sąžiningumo, protingumo ir konfidencialumo principais. Reiškia, komisijos yra atsakinga per savo narius, o jos sprendimai gali būti skundžiami. Pagrįstai kyla klausimas kokių pagrindų ministras veikia nevykdydamas komisijos teikimo ir kokių teisės aktu tai fiksuojama.</p> <p>Atsižvelgiant į tai, taip pat į korupcijos analizės išvadoje pateiktus argumentus, prašome pakartotinai svarstyti dėl pasiūlymo įgyvendinimo ir teisinio reglamentavimo tobulinimo, atsižvelgiant į Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 23¹ straipsnio 14 ir 17 punktų nuostatas² arba raginame Kultūros</p>
--	--	--	--

² 23¹ straipsnio 14 p. Kultūros ministras sustabdo kvalifikacijos atestato ar teisės pripažinimo dokumento galiojimą iki 6 mėnesių (konkretus terminas nustatomas atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, pavojingumo kultūros paveldo objektams ir (ar) vietovėms laipsnį, kilusius padarinius, o kai sustabdyta kilmės valstybėje turima fizinio asmens teisė, kuri buvo pripažinta išduodant jam teisės pripažinimo dokumentą, – atsižvelgiant į šios teisės sustabdymo aplinkybes ir terminą) šiais atvejais:

1) kai Atestavimo komisija Kultūros ministerijos ar Departamento teikimu nustato, kad asmuo, vykdydamas kvalifikacijos atestate ar teisės pripažinimo dokumente nurodytą veiklą, nešiurkščiai pažeidė šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimus. Nešiurkščiu pažeidimu laikomas toks šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimų pažeidimas, dėl kurio nėra sunaikinta (sunaikintos) nekilnojamojo kultūros paveldo vertingoji (vertingosios) savybė (savybės) ar autentiškumas;

2) kai teisė, kuri buvo pripažinta išduodant teisės pripažinimo dokumentą, sustabdyta asmens, gavusio teisės pripažinimo dokumentą, kilmės valstybėje;

3) kai asmuo netobulino kvalifikacijos pagal šio straipsnio 9 dalyje nustatytus reikalavimus.

23¹ straipsnio 17 p. Kultūros ministras Atestavimo komisijos teikimu panaikina asmenų kvalifikacijos atestato ar teisės pripažinimo dokumento galiojimą šiais atvejais:

			<u>ministeriją nurodyti alternatyvias, ne mažiau veiksmingas priemones, kuriomis būtų pašalintas aukščiau įvardytas korupcijos rizikos veiksnys.</u>
1.5.	Kultūros ministerijai: Tinkamai ir laiku naudoti esamą teisinį įrankį ir, esant tam tikriems pažeidimams, kreiptis į Paveldosaugos specialistų atestavimo komisiją dėl archeologų paveldosaugos specialistų kvalifikacijos atestato sustabdymo ar panaikinimo; teikti metodines rekomendacijas KPD dėl tinkamo aptariamų procedūros vykdymo.	Kultūros ministerija informavo, kad į pasiūlymą atsižvelgta. Šis teisinis įrankis naudojamas. Šiuo metu atsižvelgus į Paveldosaugos specialistų atestavimo komisijos išvadas, Kultūros ministerija yra panaikinusi vieno specialisto Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato galiojimą, o vienam – sustabdžiusi atestato galiojimą. Taip pat esant poreikiui Kultūros paveldo departamentui prie Kultūros ministerijos (toliau – KPD) prašymu, teikiamos metodinės rekomendacijos dėl tinkamo aptariamų procedūros vykdymo.	Pasiūlymas įgyvendintas.
1.6.	Kultūros ministerijai: Iš esmės peržiūrėti ir keisti MAK sudarymo mechanizmą.	Kultūros ministerija informavo, kad į pasiūlymą neatsižvelgta. Atsižvelgiant į STT rekomendacijas, pateiktas 2018-07-18 raštu Nr. 4-01-5688 antikorupcinio vertinimo išvadoje „Dėl korupcijos rizikos analizės Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos veiklos srityse“ bei 2018 m. vasario 20 d. raštu Nr. 4-01-1347 antikorupcinio vertinimo išvadoje dėl Mokslinės archeologijos komisijos (toliau –	Pasiūlymas neįgyvendintas. Pažymėtina, kad Kultūros ministerija, nors ir dalinai sutikdama, kad MAK sudarymo mechanizmas galėtų būti tobulinamas, tačiau nesiiama iniciatyvos (kaip politiką formuojanti institucija), atmeta bet

1) kai nustatoma, kad asmuo, vykdydamas kvalifikacijos atestate ar teisės pripažinimo dokumente nurodytą veiklą, šiurkščiai pažeidė šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimus. Šiurkščiu pažeidimu laikomas toks šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimų pažeidimas, dėl kurio sunaikinta (sunaikintos) nekilnojamojo kultūros paveldo vertingoji (vertingosios) savybė (savybės) ar autentiškumas;

2) nustatoma, kad sustabdžius kvalifikacijos atestato ar teisės pripažinimo dokumento galiojimą, asmuo tęsia veiklą, kuriai reikalingas kvalifikacijos atestatas ar teisės pripažinimo dokumentas;

3) asmuo, kurio kvalifikacijos atestato ar teisės pripažinimo dokumento galiojimas sustabdytas, per nustatytą terminą nepašalina pažeidimų, dėl kurių kvalifikacijos atestato ar teisės pripažinimo galiojimas buvo sustabdytas;

4) asmuo per nustatytą terminą nepateikė prašomų dokumentų ir (ar) duomenų, reikalingų tiriant jo padarytus pažeidimus;

5) paaiškėja, kad asmuo pateikė neteisingus duomenis, siekdamas gauti kvalifikacijos atestatą ar teisės pripažinimo dokumentą;

6) kai teisė, kuri buvo pripažinta išduodant teisės pripažinimo dokumentą, panaikinta fizinio asmens, gavusio teisės pripažinimo dokumentą, kilmės valstybėje;

7) kai to prašo kvalifikacijos atestato ar teisės pripažinimo dokumento turėtojas.

	<p>MAK) veiklos teisinio reglamentavimo, buvo priimtas kultūros ministro 2020-03-30 įsakymas Nr. IV-218 „Dėl Mokslinės archeologijos komisijos nuostatų patvirtinimo“ (toliau – nuostatai), kuriuo nustatyti atitinkami kvalifikaciniai reikalavimai pretendams į MAK narius, jų teisės ir pareigos. Pakleistą MAK sudarymo mechanizmo pasiteisinimą ar nepasiteisinimą bus galima įvertinti tik praėjus pakankamam laiko tarpui, todėl šiuo metu jį keisti netikslinga. Esant poreikiui apie tai gali būti svarstoma ateityje.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad MAK narių skaičiaus mažinti taip pat negalima, kadangi būtini įvairių archeologinių objektų tyrimų specifika išmanantys archeologai (urbanizuotų vietovių, povandeninio, masinių kapaviečių, laidojimo vietų, gyvenviečių, akmenų amžiaus ir kt.).</p> <p>2021 m. Kultūros ministerijos informacija</p> <p>Komisija bus atnaujinta dviem Lietuvos archeologijos draugijos deleguotais nariais ir kai tik Lietuvos archeologijos draugija delegalios savo trečiąjį atstovą, bus patvirtinta pilna Komisijos sudėtis. Atsakydami į STT pastabą, kad „iki galo nėra aiškiai atskleista kokius būtent narius gali deleguoti Nuostatų 10 punkte nurodytos institucijos“ pažymime, kad Komisijos nuostatų 10 punktas (įvertinus problematiką dėl specialistų, atitinkančių keliamus gana didelius reikalavimus Komisijos nariams, trūkumo) suformuluotas taip, kad institucijos, esant poreikiui, galėtų deleguoti narius į Komisiją ne tik iš savo institucijų, tačiau ir kitus specialistus, atitinkančius Komisijos nuostatuose Komisijos nariams keliamus kriterijus. Pakartotinai pažymėtina, kad Ministerija gali veikti tik savo kompetencijos ribose ir neturi teisės nurodinėti deleguojančioms institucijoms, kokius narius ir kam priklausančius jie turi teisę deleguoti – svarbiausia, kad</p>	<p>kokius pasiūlymus ir neteikia kitų, alternatyvių pasiūlymų ar galimybių susidariusiai situacijai spręsti (peržiūrėti esamus kriterijus, juos keisti arba atsisakyti šiuo metu esančio modelio ir rasti sprendimą, kuris išsireštų susidariusią situaciją, pasidomėti užsienio valstybių praktiką ar pan.)</p> <p>Ypatingai neigiamai antikorupciniu požiūriu vertintini šie aspektai:</p> <p>1) Kultūros ministerijos Komisijos nuostatų 10 punkto interpretacija, neva šis punktas suformuluotas taip, kad institucijos, esant poreikiui, galėtų deleguoti narius į Komisiją <u>ne tik iš savo institucijų, tačiau ir kitus specialistus</u>, atitinkančius Komisijos nuostatuose Komisijos nariams keliamus kriterijus. Tokiu atveju apskritai niveliuojamas delegavimo institutas ir jis netenka savo prasmės bei principo. Deleguojanti institucija yra absoliučiai neribojama ir gali pasirinkti bet kokį asmenį skirti į komisiją. Manome, kad tokia teisiškai įtvirtinta neribota interpretacija ir absoliuti diskrecija sudaro palankias sąlygas korupcijos rizikos veiksniams pasireikšti.</p> <p>Atkreipiame dėmesį, kad nesiūlėme Kultūros ministerijai nurodinėti deleguojančioms institucijoms,</p>
--	---	---

	<p>jie atitiktų Komisijos nuostatuose numatytus kriterijus. Nesutinkame su STT pastaba, kad Komisijos nuostatai „neapriboja galimybės nuolat deleguoti į komisiją tuos pačius, jau kelias kadencijas šioje komisijoje dirbusius asmenis“ – Komisijos nuostatų 13 punkte nurodoma, kad institucijos deleguotas asmuo Komisijos nariu gali būti ne daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės.</p> <p>2021 m. spalio</p> <p>Kultūros ministerija iš dalies sutinka su STT siūlymu, kad idealiausias variantas – jei į Komisiją deleguojančios institucijos pasiūlytų asmenis iš savo institucijų, tačiau atsižvelgiant į esamą situaciją, kai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tik labai maža dalis archeologų atitinka Komisijos nuostatuose įtvirtintus kriterijus; 2) jau ir pagal esamą teisinį reglamentavimą, kai deleguojančios institucijos turi galimybę deleguoti ir ne savo institucijos specialistus, kai kurios institucijos dėl archeologų, atitinkančių privalomus kriterijus, trūkumo, negali pasiūlyti narių į Komisiją (Komisija dirba nepilna sudėtimi); 3) Ministerija pasitiki deleguojančių institucijų kompetencija atrinkti narius į Komisiją ir galėdama veikti tik savo kompetencijos ribose, neturi teisės nurodinėti deleguojančioms institucijoms, kokius narius ir kam priklausančius ar nepriklausančius jos turi teisę deleguoti; 4) svarbiausia Komisijos veikloje yra Komisijos nario kompetencija, o ne darbovietė, kurioje jis dirba; darytina išvada, kad pakeitus Komisijos nuostatus taip, nebūtų įmanoma sudaryti Komisijos. Įvertinus tai, kas išdėstyta, Ministerija laikosi pozicijos, kad esamas teisinis reglamentavimas, atsižvelgiant į esamas aplinkybes, yra optimalus. 	<p>kokius narius ir kam priklausančius jie turi teisę deleguoti.</p> <p>2) Kultūros ministerijos pozicija, kad svarbiausia Komisijos veikloje yra Komisijos nario kompetencija, o ne darbovietė, kurioje jis dirba. Toks požiūris užprogramuoja nuolatinį Komisijos narių viešų ir privačių interesų konfliktą. Komisijos narių veikla ir yra pagrindinis aspektas, kuris neleidžia jiems būti objektyviais ir nešališkais savo konkurentų atžvilgiu. Todėl pabrėžiame, kad Kultūros ministerija neturi toleruoti tokių situacijų bei ieškoti tinkamiausio sprendimo tiek tobulinant teisinį reglamentavimą, tiek jo praktinį įgyvendinimą.</p> <p><u>Raginame Kultūros ministerija imtis iniciatyvos, ieškoti nurodyti alternatyvių priemonės, kuriomis būtų pašalintas aukščiau įvardytas korupcijos rizikos veiksnys ir išspresta susidariusi situacija.</u></p>
--	--	--

1.7.	<p>Kultūros ministerijai: Svarstyti galimybę atsisakyti praktikuojančių archeologų įtraukimo į MAK sudėtį arba nustatyti reikalavimą įtrauktiems į MAK sudėtį praktikuojantiems archeologams iki pirmojo MAK posėdžio raštu patvirtinti tokios praktikos atsisakymą.</p>	<p>Kultūros ministerija informavo, kad į pasiūlymą neatsižvelgta. Archeologų, turinčių humanitarinių mokslų srities istorijos ir archeologijos mokslo krypties (ar jam prilygintą) daktaro laipsnį skaičius yra mažas, be to, daugelis jų yra praktikuojantys ir vykdančys archeologinius tyrimus, nes tai yra jų mokslinių duomenų šaltinis. Įtvirtinus šį STT reikalavimą būtų priimtas ydingas veiksmas MAK sprendimų kokybės užtikrinimo požiūriu, kadangi archeologinius tyrimus praktiškai vykdančys archeologai geriausiai išmano taikytiną archeologinių tyrimų metodiką atitinkamos rūšies kultūros paveldo objektų tyrimuose. Tinkamos metodikos archeologiniuose tyrimuose užtikrinimas (kontrolė) ir yra vienas pagrindinių MAK tikslų. Be to, dėl MAK nariams keliamų aukštų kvalifikacijos reikalavimų ir nedidelio ekspertų skaičiaus, deleguojančioms įstaigoms pasiūlyti komisijos narius yra gana sudėtinga, todėl dar kelti reikalavimus ir taip siaurinti galinčių dalyvauti MAK veikloje skaičių, neracionalu. Atkreiptinas dėmesys, kas MAK nariai pagal MAK nuostatų 2 punktą yra įpareigoti vadovautis skaidrumo, nešališkumo, teisingumo, sąžiningumo, protingumo, kolegialumo ir konfidencialumo principais, taip pat yra pasirašę Nešališkumo deklaracijas, o prieš kiekvieną posėdį pildo nusišalinimo nuo svarstomų klausimų anketas. Manytina, kad šios nuostatos yra visiškai pakankamos MAK veiklos stebėsenai ir kontrolei užtikrinti.</p> <p>2021 m. Kultūros ministerijos informacija Ministerija laikosi savo pozicijos, išdėstytos 2020-11-18 raštu Nr. S2-3357 „Dėl korupcijos rizikos analizėje Kultūros ministerijos ir Kultūros paveldo departamento veiklos srityse pateiktų pasiūlymų įgyvendinimo“ - įtvirtinus šią STT rekomendaciją būtų priimtas ydingas veiksmas Komisijos sprendimų kokybės užtikrinimo požiūriu, kadangi archeologinius tyrimus praktiškai vykdančys archeologai</p>	<p>Pasiūlymas neįgyvendintas. Motyvai analogiški išdėstytiems pasiūlymo Nr. 1.6. vertinime. <u>Raginame Kultūros ministerija imtis iniciatyvos, ieškoti nurodyti alternatyvių priemonės, kuriomis būtų pašalintas aukščiau įvardytas korupcijos rizikos veiksnys ir išspresta susidariusi situacija.</u></p>
------	---	---	---

	<p>geriausiai išmano taikytiną archeologinių tyrimų metodiką atitinkamos rūšies kultūros paveldo objektų tyrimuose. Dėl Komisijos nariams keliamų aukštų kvalifikacijos reikalavimų ir nedidelio ekspertų skaičiaus, deleguojančioms įstaigoms pasiūlyti Komisijos narius yra gana sudėtinga, todėl kelti papildomus reikalavimus ir taip siaurinti galinčių dalyvauti Komisijos veikloje specialistų skaičių – netikslinga ir neracionalu <...> STT siūlymas iki pirmojo Komisijos posėdžio Komisijos nariui raštu patvirtinti archeologinių tyrimų praktikos atsisakymą pagal esamą teisinį reguliavimą praktikoje yra neracionalus, jei siekiame užtikrinti Komisijos veiklą: Komisijos nariui ir šiuo metu yra keliami pakankamai dideli reikalavimai, kuriuos atitinka tik nedidelė dalis archeologų bendruomenės narių; papildomai įtvirtinus minėtą nuostatą – atsisakyti pagrindinio savo pajamų šaltinio dėl galimybės kelias valandas per savaitę eiti Komisijos nario pareigas – padarytų Komisijos suformavimą praktiškai neįmanomą.</p> <p>Komisijos narių atsakomybės, Komisijos veiklos stebėsenos ir kontrolės mechanizmai yra numatyti Komisijos nuostatuose, taip pat Departamento su deleguotais asmenimis sudaromose intelektinių paslaugų suteikimo sutartyse.</p> <p>Kultūros paveldo departamentas 2021-08-23 informavo, kad pasiūlymas yra sunkiai įgyvendinamas, kadangi norinčių, galinčių ir atitinkančių MAK nuostatų 11 punkte numatytus aukštus kandidatų į MAK narius atrankos kriterijus asmenų skaičius yra labai ribotas. Be to, sprendimams, kurie numatyti MAK nuostatų 7 punkte, priimti yra reikalinga įvairi su archeologiniais tyrimais susijusi patirtis. Siekiant priimti labiausiai pagrįstus sprendimus dėl klausimų susijusių su archeologiniu paveldu ir archeologiniais tyrimais, MAK nariams gali trūkti praktinės/ekspertinės patirties, jeigu teisės</p>	
--	---	--

		<p>aktuose bus numatytas praktikuojančių archeologų neįtraukimas į MAK sudėtį.</p> <p>2021 m. spalio Ministerija laikosi pozicijos, kad papildomai įvertinus deleguojamų asmenų (kurie atitiktų Komisijos nuostatuose keliamus didelius reikalavimus) į Komisijos narius trūkumą ir kad dėl šios priežasties iki šiol nepavyksta sudaryti pilnos apimties Komisijos, papildoma STT rekomendacija deleguoti nepraktikuojančius archeologus ir taip papildomai apsunkinti Komisijos sudarymą nulemtų, kad Komisijos sudarymas taptų neįmanomu, todėl ši rekomendacija nebus įgyvendinta.</p>	
1.8.	<p>Kultūros ministerijai: Nustatyti MAK narių atsakomybės taikymo už neteisėtus sprendimus ir sprendimų priėmimo teisėtumo kontrolės procedūras bei mechanizmus.</p>	<p>Kultūros ministerija informavo, kad į pasiūlymą atsižvelgta iš dalies. MAK yra rekomendacinio pobūdžio sprendimus priimanti komisija, veikianti prie KPD (KPD darinys), t. y. MAK nėra viešojo administravimo subjekto, todėl jos sprendimai negali būti skundžiami. Galutinį sprendimą, dėl leidimo atlikti archeologinius tyrimus išdavimo ar neišdavimo priima KPD ir jo, kaip viešojo administravimo subjekto, sprendimai gali būti skundžiami Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka.</p> <p>Tai patvirtino ir Lietuvos administracinių ginčų komisija savo 2020-10-13 sprendimu Nr. 21R-819(AG-686/06-2020).</p> <p>MAK nuostatų 15 punktu įtvirtinta, kad MAK nario veikla MAK pasibaigia, kai jis nebeatitinka Nuostatų 11 punkte nurodytų kriterijų, tarp jų ir nepriekaištingos reputacijos, pažeidžia Nešališkumo deklaracijos ar privačių interesų deklaracijos nuostatas.</p> <p>Pagal MAK nuostatų 3 punktą, MAK yra atskaitinga KPD, kuris, esant nepagrįstiems MAK narių sprendimams, vadovaujantis minėtomis nuostatomis turi teisę inicijuoti MAK nario pašalinimą iš MAK.</p>	<p>Pasiūlymas planuojamas įgyvendinti iš dalies. Tačiau ar pasiūlymas bus įgyvendintas ir kokia apimtimi, bus sprendžiama, gavus parengtą Paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2021 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ projektą.</p> <p>Norime atkreipti ministerijos dėmesį, kad Nuostatuose nėra reglamentuoti MAK ir jos narių atsakomybės taikymo, veiklos bei priimtų sprendimų teisėtumo kontrolės ir atskaitomybės mechanizmai. Kultūros ministerija klaidingai nurodo, neva Komisijos nuostatų 3 punktu Komisijos veiklos kontrolę ir stebėseną pavesta atlikti KPD. Pabrėžtina, kad aptariame punkte įtvirtinta lakoniška</p>

		<p>2021 m. Kultūros ministerijos informacija</p> <p>Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 18¹ straipsnio 2 ir 5 dalyse yra įtvirtinta kultūros ministro kompetencija: tvirtinti Komisijos nuostatus ir jos sudėtį, šiame įstatyme nustatytais pagrindais nustatyti prašymų išduoti leidimą ar pratęsti leidimo galiojimą formas, jų pateikimo Departamentui ir nagrinėjimo Departamente tvarką, leidimų formas ir jų skelbimo tvarką. Atsižvelgiant į tai ir atsakant į STT rekomendaciją dėl priskyrimo Ministerijai vykdyti Komisijos veiklos kontrolę – pakartotinai pažymime, kad Ministerijai negali būti pavesta šio kolegialaus organo veiklą prižiūrėti ir kontroliuoti, kadangi tai nėra ir negali būti Ministerijos, kaip politiką formuojančios institucijos, kompetencija. Komisijos nuostatų 3 punktu Komisijos veiklos kontrolę ir stebėseną pavesta atlikti Departamentui, kuriam priskirta kultūros paveldo politikos įgyvendinimo kompetencija. Dėl šio Ministerijos ir Departamento kompetencijų pasiskirstymo įstatymų pagrindu, visų Ministerijos tvirtinamų komisijų, kurios veikia prie Departamento, veiklos kontrolę vykdo Departamentas, o jo, kaip viešojo administravimo subjekto, kontrolę, vykdo Ministerija, kaip tai numatyta Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje.</p> <p>Kultūros paveldo departamentas 2021-08-23 informavo, kad pagal galiojantį teisinį reglamentavimą ne visi MAK priimti sprendimai yra rekomendacinio pobūdžio. Vadovaujantis MAK nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2020 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. ĮV-218 „Dėl Mokslinės archeologijos komisijos nuostatų patvirtinimo“ (toliau – MAK nuostatai), 8 p. nustatyta, kad MAK sprendimai yra rekomendaciniai dėl 7.2 ir 7.3 funkcijose numatytų klausimų</p>	<p>nuostata, nurodanti, kad <u>Komisija atskaitinga</u> Kultūros paveldo departamentui, tačiau nedetalizuojama, koku būdu, kokia forma turi būti atsiskaitoma. Atskaitomybė, kontrolė ir stebėseną nėra tapačios ir lygiavertės sąvokos. Šiuo metu susiklosčiusi situacija, kai MAK yra nepriklausoma, patariamoji, rekomendacinio pobūdžio komisija, kurios sudėtį tvirtina kultūros ministras. Jos sprendimai, išvados yra rekomendacinio pobūdžio, tačiau KPD jais vadovojasi kaip privalomais (nėra nustatyta nei vieno atvejo, kad KPD pateiktų priešingą nuomonę ar priimtų kitokį sprendimą, nei nurodo MAK). <u>Tuo tarpu šios komisijos sprendimų teisėtumo niekas nekontroliuoja, jos sprendimų apskūsti negalima, o jos atskaitomybė KPD nėra aiškiai apibrėžta. Taip pat nuostatai nenumato kam kyla pareiga kontroliuoti ir koordinuoti MAK nariams nustatytų pareigų, tokių kaip viešųjų ir privačių interesų deklaravimo, posėdžių lankymo ir pan.</u> Atsižvelgiant į korupcijos rizikos analizės išvadoje pateiktus argumentus, prašome pakartotinai svarstyti dėl pasiūlymo</p>
--	--	---	---

		<p>priimtų sprendimų. Sprendimai priimti dėl 7.1.1 ir 7.1.2 papunkčiuose numatytų klausimų, t. y. tyrėjų pateiktų archeologinių tyrimų projektų, jų pakeitimo ar papildymo bei archeologinių tyrimų ataskaitų, yra privalomi tiek Departamentui, tiek ir Kultūros ministerijai. Būtent didžiausią dalį svarstomų klausimų ir sudaro archeologinių tyrimų projektai, projektų papildymai ar pakeitimai bei archeologinių tyrimų ataskaitos. <...>Departamentas 2019–08–08 raštu Nr. (1.36)2-1838 Kultūros ministerijai pateiktame MAK nuostatų projekto 18 punkte siūlė numatyti, kad už savo priimtus sprendimus MAK nariai atsako teisės aktų nustatyta tvarka. Siūlome patikslinti ir papildyti MAK nuostatus, numatant komisijos atskaitomybę dėl priimtų sprendimų.</p> <p>2021 m. spalį Kultūros ministerija nurodo, kad Komisijos nuostatų 3 punktu Komisijos veiklos kontrolę ir stebėseną pavesta atlikti Kultūros paveldo departamentui, kuriam priskirta kultūros paveldo politikos įgyvendinimo kompetencija. Atsižvelgiant į šį STT pasiūlymą, baigiamas rengti Paveldo tvarkybos reglamento PTR 2.13.01:2021 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ projektas (dėstomas nauja redakcija), kuriame bus įtvirtintos Komisijos išvadų apskundimo Departamentui procedūros.</p>	<p>įgyvendinimo ir šios problemos sprendimo. <u>Raginame Kultūros ministerija nurodyti alternatyvias, ne mažiau veiksmingas priemones, kuriomis būtų pašalintas aukščiau įvardytas korupcijos rizikos veiksnys.</u></p>
1.9.	<p>Kultūros ministerijai: Nustatyti aiškia ginčų nagrinėjimo tvarką, subjektus bei terminus.</p>	<p>Kultūros ministerija informavo, kad į pasiūlymą atsižvelgta. MAK yra ne viešojo administravimo subjektas, o KPD darinys, todėl jų išvadų negali būti skundžiamos bendra teisės aktų tvarka. Todėl Leidimų atlikti archeologinius tyrimus išdavimo tvarkos aprašo projekte ir PTR „Archeologinio paveldo tvarkyba“ teisės akte bus numatyta tokia ginčų nagrinėjimo tvarka:</p>	<p>Pasiūlymas įgyvendinamas. Siūlytina minimose teisės aktų pakeitimuose neapsiriboti lakoniška nuostata dėl ketinamos sudaryti komisijos ir išsamiai reglamentuoti komisijos sudarymą, joje esančių narių kompetenciją, taip pat svarstyti dėl Kultūros ministerijos atstovo (-ų) įtraukimo į šią komisiją, komisijos</p>

		<p>1) Visi tyrimai dėl skundų, kuriais skundžiamas MAK išvadų pagrįstumas bus nagrinėjami KPD mažiausiai iš 3 asmenų sudarytoje komisijoje. Jei pareiškėjų netenkina KPD komisijos priimtas sprendimas, jų, kaip viešojo administravimo subjekto, priimtą sprendimą bus galima skųsti bendra teisės aktų tvarka ir terminais, t. y., Lietuvos administracinėje ginčų komisijoje arba apygardos administraciniame teisme.</p> <p>2) MAK išvadų pagrindu, KPD išduotą ar neišduotą leidimą atlikti archeologinius tyrimus (kaip viešojo administravimo subjekto priimtą sprendimą) bus galima skųsti bendra teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.</p>	<p>sprendimų priėmimo terminus ir kitus svarbius dalykus, užtikrinančius sudaromos komisijos darbo kokybę ir nešališkumą. Reikalingas realus ginčų nagrinėjimo subjektas, kurio veikla užtikrintų, kad kuo mažiau ginčų tektų skųsti Lietuvos vyriausiajai administracinei ginčų komisijai arba apygardos administraciniam teismui.</p>
2.1.	<p>Kultūros ministerijai: Nustatyti prievolę skelbti ne tik MAK posėdžių grafiką, bet ir darbotvarkę.</p>	<p>Kultūros ministerija informavo, kad į pasiūlymą neatsižvelgta. Atsižvelgiant į KPD susiklosčiusią praktiką, Leidimų atlikti archeologinius tyrimus išdavimo tvarkos aprašo projekte archeologinių tyrimų projektai, jų pakeitimo ir (ar) papildymo projektai nagrinėjami artimiausiame MAK posėdyje, jeigu jie gauti KPD <u>ne vėliau kaip prieš 3 darbo dienas iki MAK posėdžio dienos</u> (išskyrus skubius atvejus, jie projekte išskleisti), o likus ne mažiau kaip 2 darbo dienoms iki MAK posėdžio, MAK sekretorius MAK posėdžio darbotvarkę bei prašymus ir archeologinių tyrimų projektus, jų pakeitimo ir (ar) papildymo projektus patalpina specializuotoje KPD kompiuterinio serverio srityje. Todėl manytina nėra teisinių galimybių ir netikslinga skelbti viso mėnesio MAK posėdžių darbotvarkes.</p> <p>Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad jokie juridiniai ar fiziniai asmenys neturi teisės daryti įtakos MAK priimamiems sprendimams. Pažymėtina, kad visuomenei yra sudaryta galimybė susipažinti su MAK priimtais sprendimais – vadovaujantis MAK nuostatų 29 punktu, MAK posėdžių protokolų išrašai (svarstyti klausimai ir priimti sprendimai, MAK narių nusišalinimai ir nušalinimai) skelbiami KPD interneto svetainėje.</p> <p>2021 m. Kultūros ministerijos informacija.</p>	<p>Pasiūlymas planuojamas įgyvendinti iš dalies.</p> <p>Apie jo galutinį įgyvendinimą bus sprendžiama susipažinus su pavišintomis dalinėmis darbotvarkėmis, atsižvelgiant į skelbiamą informaciją.</p>

	<p>Ministerija pakartotinai apsvarstė STT siūlymą skelbti Komisijos posėdžių darbotvarkes ir informuoja, kad lieka prie savo motyvuotos pozicijos, kuri buvo išdėstyta 2020-11-18 Ministerijos raštu Nr. S2-3357 – šios rekomendacijos įgyvendinimas nėra tikslingas. Papildomai, viešas Komisijos posėdžių darbotvarkių skelbimas labiau iššauks atvirkštinį efektą nei numato STT, kadangi suinteresuoti visuomenės atstovai gali bandyti daryti spaudimą Departamentui ir Komisijai dėl atitinkamų jiems palankių sprendimų priėmimo. Kadangi Komisija sprendimus turi priimti vadovaudamiesi Komisijos nuostatuose numatytais principais, todėl būtina sudaryti tinkamas ir palankias sąlygas Komisijai vykdyti jai Komisijos nuostatais numatytas funkcijas be pašalinių trukdžių.</p> <p>Kultūros paveldo departamentas 2021-08-23 informavo, kad yra suinteresuotas kuo skaidresne MAK veiklos viešinimo procedūra. Atsižvelgiant į tai, kad su visais MAK posėdžiuose svarstytais klausimais ir dėl jų priimtais sprendimais jau yra galimybė susipažinti kiekvienam suinteresuotam asmeniui, nes informacija yra viešai skelbiama Departamento interneto svetainėje, taip pat įvertinus nedidelį laiko tarpą nuo medžiagos Departamentui pateikimo iki planuojamos posėdžio datos, siūlome skelbti dalines, bendro pobūdžio MAK posėdžių darbotvarkes, kuriose būtų pavišintos pagrindinės planuojamų svarstyti klausimų grupės.</p> <p>2021 m. spalio Ministerija pakartotinai apsvarstė STT siūlymą skelbti Komisijos posėdžių darbotvarkes ir atsižvelgdama į Departamento 2021 m. rugpjūčio 23 d. raštu Nr. (1.36 E)2-1956 išdėstytą poziciją, kad įvertinus nedidelį laiko tarpą nuo medžiagos Departamentui pateikimo iki planuojamos</p>	
--	--	--

		Komisijos posėdžio datos, Departamentas siūlo skelbti dalines, bendro pobūdžio Komisijos posėdžių darbotvarkes, Ministerija sutinka su siūlymu ir tikslins Komisijos nuostatus, įtvirtinant Komisijos posėdžių preliminarių darbotvarkių skelbimą.	
2.2.	Kultūros ministerijai: Užtikrinti galimybę MAK posėdžius stebėti suinteresuotiems visuomenės atstovams ir su svarstomais objektais (projektais, pažymomis, ataskaitomis ir kt.) tiesiogiai susijusiems tyrėjams.	<p>Kultūros ministerija informavo, kad į pasiūlymą atsižvelgta iš dalies. MAK nuostatų 27 punkte įtvirtinta, kad į MAK posėdžius gali būti kviečiami su konkrečiu svarstomu klausimu susiję tyrėjai ir archeologinių tyrimų grupės nariai. Siūlymas numatyti galimybę visuomenės atstovams stebėti MAK posėdžius prasilenkia su Bendroju asmens duomenų apsaugos reglamentu, nes institucijos privalo užtikrinti asmens duomenų neatskleidimą tretiesiems asmenims. MAK posėdžių metu yra disponuojama su asmenų duomenimis susijusia informacija, kurios būtų neįmanoma apsaugoti dalyvaujant tretiesiems asmenims, ypač kai MAK posėdžiai vyksta nuotoliniu būdu.</p> <p>2021 m. Kultūros ministerijos informacija Ministerija sutinka su STT siūlymu, kad kiekvienas tyrėjas turi teisę dalyvauti svarstant tiesiogiai su juo susijusius klausimus – tai buvo numatyta ir rengiant Komisijos nuostatus, tačiau tai numatantis Komisijos nuostatų 27 punktą buvo kiek netiksliai suformuluotas. Ministerija numato tikslinti Komisijos nuostatus ir juose aiškiai įtvirtinti teisę tyrėjui dalyvauti svarstant tiesiogiai su juo susijusius klausimus.</p>	<p>Pasiūlymas planuojamas įgyvendinti iš dalies. Palankiai vertiname, kad Kultūros ministerija vis dėlto sutiko su teiktu pasiūlymu dėl tyrėjų galimybės dalyvauti MAK posėdžiuose, sutikdama, kad ribojimas tyrėjui dalyvauti jo darbų svarstymuose vertintinas kaip korupcijos rizikos veiksnys ir planuoja tikslinti Nuostatus. Tačiau Kultūros ministerija neinformavo apie kitą pasiūlymo dalį, t. y. apie MAK posėdžių viešinimą.</p>
2.3.	Kultūros ministerijai: Spręsti klausimą dėl Leidimų archeologiniams tyrimams vykdyti duomenų bazės įteisinimo ir teisinio reglamentavimo tobulinimo, parengti ir patvirtinti šios duomenų bazės nuostatus arba ieškoti alternatyvių sprendimo būdų, kad visuomenei ir	Kultūros ministerija informavo, kad į pasiūlymą atsižvelgta. Rastas alternatyvus sprendimo būdas. Leidimų atlikti archeologinius tyrimus išdavimo tvarkos aprašo projekte numatyta, kad minimi duomenys bus patalpinti specializuotoje KPD kompiuterinio serverio srityje (toliau – SDKSS). Prieiga prie SDKSS bus suteikiama MAK nariams, KPD valstybės	<p>Pasiūlymas įgyvendinamas. Siūlytina, kad Leidimų atlikti archeologinius tyrimus išdavimo tvarkos aprašo projekto nuostatos turi užtikrinti kiekvienam archeologui, tyrėjui, galimybę pasiekti SDKSS esančią informaciją.</p>

	<p>archeologų bendruomenei taptų prieinama Mokslinės archeologijos komisijos veikla ir jos priimami sprendimai, informacija apie atliktus ir (ar) atliekamus archeologinius tyrimus, jų ataskaitas, jų recenzijas, laikantis Bendrojo duomenų apsaugos reglamento reikalavimų.</p>	<p>tarnautojams ir darbuotojams, tyrėjams, kuriems ši informacija reikalinga parengti archeologinių tyrimų projektą, jo pakeitimo ir (ar) papildymo projektą, archeologinių tyrimų ataskaitą. Visi, prisijungiantys prie SDKSS pirmą kartą, bus įpareigoti pasirašyti KPD direktoriaus patvirtintą konfidencialumo pasižadėjimo formą.</p> <p>Visuomenei jau dabar yra sudarytos sąlygos susipažinti su MAK priimtais sprendimais dėl archeologinių tyrimų vykdymo – vadovaujantis MAK nuostatų 29 punktu, MAK posėdžių protokolų išrašai (svarstyti klausimai ir priimti sprendimai) skelbiami KPD interneto svetainėje.</p> <p>Ataskaitos Leidimų archeologiniams tyrimams vykdyti duomenų bazėje nebuvo talpinamos. Didelė dalis atliktų archeologinių tyrimų ataskaitų yra suskaitmenintos ir prieinamos Lietuvos archeologijos draugijos tinklapyje - https://lad.lt/biblioteka-2/ataskaitos/. Taip pat archeologinių tyrimų ataskaitos yra prieinamos Lietuvos istorijos instituto Bibliotekos rankraštyne – saugomas archeologinių tyrinėjimų ataskaitas išimties tvarka kopijuoti leidžiama be raštiško Lietuvos istorijos instituto direktoriaus leidimo.</p>	<p>Pažymėtina, kad Lietuvos archeologijos draugijos tinklapyje yra skelbiama tik dalis ataskaitų, nėra aišku pagal ką atsirenkama jas publikuoti. Taip pat apkreiptinas dėmesys, kad ne visas ataskaitos Lietuvos istorijos institute galima rasti laiku.</p>
2.4.	<p>Kultūros ministerijai: Iš esmės peržiūrėti archeologinių tyrimų ataskaitų recenzavimo mechanizmą, jį keisti ir teisės aktuose nustatyti aiškią ir nedviprasmišką archeologinių tyrimų recenzavimo tvarką, kuri užtikrintų skaidrų ir greitą recenzavimo procesą.</p> <p>Arba imtis alternatyvių priemonių, kurios užtikrintų skaidrų archeologinių ataskaitų recenzavimo procesą, nesuteikiantį galimybės MAK nariams savo nuožiūra, nesant aiškių kriterijų, imtis perrecenzavimo procedūros ir pan.</p>	<p>Kultūros ministerija informavo, kad į pasiūlymą atsižvelgta. PTR „Archeologinio paveldo tvarkyba“ projekte recenzavimo tvarkos reglamentavimas papildytas šiomis nuostatomis: esant nerezultatyviems tyrimams archeologinių tyrimų ataskaita KPD gali būti pateikiama su vieno humanitarinių mokslų srities daktaro (archeologo) teigiama recenzija; jei ataskaita teikiama pataisyta pagal recenzijose nurodytas pastabas (arba su argumentuotais paaiškinimais, kodėl nepataisyta), turi būti pateiktas ir recenzentų patvirtinimas dėl ataskaitos trūkumų ištaisymo; ataskaitų recenzijos rengiamos atsižvelgiant į PTR „Archeologinio paveldo tvarkyba“ ataskaitoms nustatytus reikalavimus, ataskaitų informatyvumą ir tvarkingumą, bendrus, visuotinai priimtus archeologijos mokslo principus, mokslinio argumentavimo logiką, taip pat,</p>	<p>Pasiūlymas įgyvendinamas iš dalies. Teigiamai vertiname PTR „Archeologinio paveldo tvarkyba“ projekte įtvirtinamas nuostatas dėl recenzavimo proceso tobulinimo. Tačiau pažymime, kad recenzavimas yra labai svarbi archeologinių tyrimų ataskaitų rengimo proceso dalis, kurio reglamentavimas iki šiol buvo labai abstraktus ir neaiškus, skirtingai interpretuojamas. Tuo naudojosi MAK nariai, apie tai nurodoma korupcijos rizikos analizės išvadoje. Manome, kad naujuoju reglamentavimo</p>

		<p>kad asmenys negali recenzuoti archeologinių tyrimų ataskaitų, kuriuose yra dalyvavę patys. MAK nariams nenumatoma galimybė be aiškių kriterijų imtis perrecenzavimo procedūros.</p>	<p>neišsprendžiamos visos recenzavimo proceso problemos. Todėl pakartotinai siūlome naujuoju reglamentavimu nustatyti kaip yra parenkami recenzentai - humanitarinių mokslų srities daktarai, kokius reikalavimus jie turi atitikti, aiškiai ir nedviprasmiškai reglamentuoti MAK narių, kaip recenzentų funkcijas, prievoles ir teises, taip pat įtvirtinti saugiklius, užkertančius kelią nevienareikšmiam papildomam recenzavimui.</p>
2.5.	<p>Kultūros ministerijai: Spręsti klausimą dėl architektūrinių tyrimų rekonstrukcijos procese ir reglamentuoti šiuos tyrimus, sudaryti tyrėjų sąrašus ar imtis kitų alternatyvių priemonių, tinkamai ribojančių ir reguliuojančių nekontroliuojamą rekonstrukcijos procesą nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos teritorijose.</p>	<p>Kultūros ministerija informavo, kad į pasiūlymą atsižvelgta iš dalies. Rekonstrukcijos procesas nėra tiesiogiai susietas su architektūriniais tyrimais. Architektūriniais tyrimais tik nustatomos ar patikslinamos pastato vertingosios savybės. Rekonstrukcijos procesai reguliuojami atsižvelgiant į teritorijų planavimo (bendrojo plano, specialiojo plano, detaliojo plano) dokumentus, istorinius-ikonografinius tyrimus, archeologinius tyrimus. Architektūrinių tyrimų reglamentavimą numatoma įtvirtinti šiuo metu rengiamame paveldo tvarkybos reglamento PTR 3.01.01:2019 „Tvarkybos darbų pasirinkimui, projektų pagrįstumui ir poveikio aplinkai įvertinimui būtinai tyrimai“ pakeitimo projekte.</p> <p>Architektūrinius tyrimus turi teisę vykdyti visi Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 231 straipsnio nustatyta tvarka atestuoti specialistai, kuriems išduodamas Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto kvalifikacijos atestatas, suteikiantis teisę vykdyti šią veiklą. Šie specialistai yra viešai skelbiami Kultūros ministerijos tinklapyje, suvestiniame Kultūros ministerijoje atestuotų Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų sąrašė. Atskiro specia-</p>	<p>Pasiūlymas įgyvendinamas iš dalies, nes Kultūros ministerija nenurodė koks tiksliai numatomas architektūrinių tyrimų reglamentavimas, todėl negalime spręsti dėl pasiūlymo įgyvendinimo pilna apimtimi. Kartu nemanome, kad atskiro architektūros specialistų sąrašo sudarymas būtų traktuojamas kaip neteisėtas ir prieštaraujantis Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo nuostatoms, priešingu atveju, tokiais galima būtų laikyti bet kurios srities specialistų sąrašus, tame tarpe ir Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialistų ar kitų, kurie yra skelbiami viešai.</p>

		listų, galinčių vykdyti architektūrinius tyrimus, sąrašo sudarymas būtų traktuotinas kaip neteisėtas ir prieštaraujantis Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 4 str.	
2.6.	<p>Kultūros ministerijai: Tikslinti Lietuvos Respublikos kultūros paminklo UIP Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentą, patvirtintą Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2003-12-23 įsakymu Nr. ĮV-490, pagal šiuo metu galiojančio reglamentavimo nuostatas. Arba numatyti kitus alternatyvius sprendimus išvardintoms problemoms spręsti.</p>	<p>Kultūros ministerija informavo, kad į pasiūlymą atsižvelgta. Pagal šiuo metu galiojančią teisinį reglamentavimą – Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 2 punktą (imperatyvi teisės norma), nekilnojamojo kultūros paveldo vietovėms turi būti rengiamas specialusis teritorijos planavimo dokumentas (specialusis planas). Pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 1 punktą, apsaugos reglamentai rengiami tik nekilnojamojo kultūros paveldo objektams (apsaugos reglamentai nėra teritorijų planavimo dokumentai). Atsižvelgiant į tai, kad iki šiol nėra parengtas Vilniaus senamiesčio specialusis planas, dėl šios priežasties nėra panaikintas ir Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2003-12-23 įsakymas Nr. ĮV-490 „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros paminklo UIP Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento patvirtinimo“, tačiau pabrėžtina, kad nėra jokio teisinio pagrindo jį tikslinti – šis dokumentas naudojamas tik <i>status quo</i>. Naują teisinį režimą minėtoje teritorijoje nustatys Vilniaus senamiesčio specialusis planas, kurį, vadovaujantis Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos 2020–2024 metų veiksmų planą, patvirtintą laikinai einančio pareigas kultūros ministro 2020-11-16 įsakymu Nr. ĮV-1374, numatyta parengti ir patvirtinti iki 2024 m.</p> <p>2021 m. Kultūros ministerijos informacija. Atkreipiame dėmesį, kad norint pakeisti Lietuvos Respublikos kultūros paminklo UIP Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentą, patvirtintą Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2003-12-12 įsakymu Nr. ĮV-490, taip, kad jis atitiktų šiuo metu galiojančio reglamentavimo nuostatas, reikėtų keisti visą Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentą (jo</p>	<p>Pasiūlymas neįgyvendintas. Nesutinkame su Kultūros ministerijos nuomone. Manome, kad rengti naujos redakcijos Lietuvos Respublikos kultūros paminklo UIP Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento nereikėtų, o pakaktų patikslinti "opias" teritorijas. Tai yra Vilniaus senamiesčio teritorijas, kuriose vertinimo tarybos akte yra nustatytos "pakitusios nesusiformavusios" teritorijos ir nėra jokio vertingųjų savybių reglamentavimo. Atsižvelgiant į ministerijos pateiktą atsakymą, kyla klausimas koks yra teisinis Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento statusas, jei jo nenumato šiuo metu galiojantys įstatymai? Kitoje pastraipoje ministerija nurodo, kad Kultūros ministro įsakymas, kuriuo patvirtintas minėtas reglamentas, nėra panaikintas ir galioja. Taigi, kokiu teisiniu reglamentavimu ministerijos teigiama, kad reglamentas galioja. Be to, jei jis galioja ir, nežiūrinti kad įstatymas to nenumato, kokiu pagrindu ministerija jį nuolat tikslina. Taip</p>

		<p>tekstinę ir grafinę dalis), t. y. jį išdėstyti nauja redakcija, kas pagal laiko, darbo ir finansines sąnaudas, iš esmės, prilygtų nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumento – Vilniaus senamiesčio tvarkymo plano parengimui, o, vadovaujantis Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 2 punktu veikla Vilniaus senamiesčio ir jo apsaugos zonoje turi būti reglamentuojama ne apsaugos reglamentu, o tvarkymo planu, todėl Kultūros ministerija neplanuoja inicijuoti Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento naujos redakcijos rengimo.</p> <p>Pakartotinai pažymime, kad pagal šiuo metu galiojančią teisinį reglamentavimą – Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 2 punktą (imperatyvi teisės norma), nekilnojamojo kultūros paveldo vietovėms turi būti rengiamas specialusis teritorijos planavimo dokumentas (specialusis planas). Pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 1 punktą, apsaugos reglamentai rengiami tik nekilnojamojo kultūros paveldo objektams (apsaugos reglamentai nėra teritorijų planavimo dokumentai).</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kad iki šiol nėra parengtas Vilniaus senamiesčio specialusis planas, dėl šios priežasties nėra panaikintas ir Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2003-12-23 įsakymas Nr. IV-490 „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros paminklo UIP Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento patvirtinimo“. Atkreipiame dėmesį, kad nėra galimybės keisti Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento, kaip siūlo STT, tačiau šiai teritorijai rengiamas tvarkymo planas, kurį, vadovaujantis Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos 2020–2024 metų veiksmų planu, patvirtintu kultūros ministro 2020-11-16 įsakymu Nr. IV-1374, numatyta parengti ir patvirtinti iki 2024 m.</p>	<p>pat kodėl atsisakoma tikslinti vietoves, kuriose vertinimo tarybos akte yra nustatytos "pakitusios nesusiformavusios" teritorijos ir nėra jokie vertingųjų savybių reglamentavimo.</p> <p>Manytina, kad laukti 2024 metų, kai galimai bus parengtas Vilniaus senamiesčio specialusis planas nėra protinga ir tikslinga, nes jau šiuo metu vyksta intensyvūs teritorijų planavimo ir statybos procesai, kurie gali negrįžtamai paveikti Vilniaus senamiesčio teritorijas, kuriose nereglamentuotos vertingosios savybės.</p>
--	--	---	--

		<p>Kultūros paveldo departamentas 2021-08-23 informavo, kad šiuo metu, prioriteto tvarka svarstoma „Vilniaus senamiesčio (u. k. 16073) teritorijos ir apsaugos zonos tvarkymo plano“ rengimo eigos situacija. Tarpinstitucinė grupė atsižvelgė į Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos 2020-10-01 rašte Nr. 2D-13841 pateiktą išvadą ir sutiko, kad planavimo proceso reguliavimas, reglamentuojantis specialiųjų planų rengimo procedūras nuo 2008-11-05, kada KPD direktoriaus įsakymu Nr. Į-440 pradėtas Vilniaus senamiesčio tvarkymo plano rengimo procesas, pasikeitė iš esmės. Todėl nėra aiškus šio specialiojo plano proceso dokumentų statusas bei teisinis reguliavimas, pagal kurį turi būti vertinamas ne tik teritorijų planavimo proceso procedūrinių dokumentų, bet ir viso proceso teisėtumas. Taip pat per šį laikotarpį įsigaliojo nauji teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai, turintys įtakos Vilniaus senamiesčio tvarkymo plano sprendiniams; pasibaigė planavimo sąlygų, išduotų rengti šį specialųjį planą, galiojimas, t. y. nutrūko šio specialiojo plano rengimo procesas. Todėl Tarpinstitucinė darbo grupė teikė išvadą, jog tikslinga spręsti dėl Vilniaus senamiesčio (u.k. 16073) teritorijos ir apsaugos zonos tvarkymo plano naujo planavimo proceso pradėjimo Teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka. Departamentas pritaria Tarpinstitucinės darbo grupės išvadai dėl naujo „Vilniaus senamiesčio (u.k. 16073) teritorijos ir apsaugos zonos tvarkymo plano“ planavimo proceso iniciavimo, tik pažymi, jog prieš tai reikia išspręsti keletą esminių šiam specialiajam planui parengti reikalingų klausimų: vertinimo tarybos aktų tobulinimo, užstatymo tipų (morfotipų) nustatymo metodikos vieningų principų sukūrimo ir kitų klausimų. Dalis jų bus išspręsti įgyvendinant Departamento direktorius 2021-03-03 dienos įsakymu Nr. Į- 65 sudarytos laikinos darbo grupės pasiūlymus, taip pat tobulinant teisės aktus.</p>	
--	--	--	--

	<p>2021 m. spalio</p> <p>Ministerija sutinka su STT išdėstyta pozicija, kad yra svarbu tikslinti esamą teisinį reglamentavimą, tačiau įvertinusi esamą situaciją nemato šio STT pasiūlymo įgyvendinimo galimybių, nes norint pakeisti Lietuvos Respublikos kultūros paminklo UIP Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentą, patvirtintą Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2003-12-12 įsakymu Nr. ĮV-490, taip, kad jis atitiktų šiuo metu galiojančio reglamentavimo nuostatas, reikėtų keisti visą Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamentą (jo tekstinę ir grafinę dalis), t. y. jį išdėstyti nauja redakcija, kas pagal laiko, darbo ir finansines sąnaudas, iš esmės, prilygtų nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumento – Vilniaus senamiesčio tvarkymo plano parengimui, o vadovaujantis Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 2 punktu veikla Vilniaus senamiesčio ir jo apsaugos zonoje turi būti reglamentuojama ne apsaugos reglamentu, o tvarkymo planu, todėl Kultūros ministerija neplanuoja inicijuoti Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento naujos redakcijos rengimo, nes tokia pagal minėtą įstatyminę normą negalima. Pagal šiuo metu galiojančią teisinį reglamentavimą – Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 2 punktą (imperatyvi teisės norma), nekilnojamojo kultūros paveldo vietovėms turi būti rengiamas specialusis teritorijos planavimo dokumentas (specialusis planas). Pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 22 straipsnio 2 dalies 1 punktą, apsaugos reglamentai rengiami tik nekilnojamojo kultūros paveldo objektams (apsaugos reglamentai nėra teritorijų planavimo dokumentai).</p> <p>Atsižvelgiant į tai, kad iki šiol nėra parengtas Vilniaus senamiesčio specialusis planas, dėl šios priežasties nėra panaikintas ir Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2003-</p>	
--	--	--

		<p>12-23 įsakymas Nr. IV-490 „Dėl Lietuvos Respublikos kultūros paminklo UIP Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento patvirtinimo“. Pakartotinai atkreipiame dėmesį, kad nėra galimybės keisti Vilniaus senamiesčio apsaugos reglamento, kaip siūlo STT, tačiau šiai teritorijai rengiamas tvarkymo planas, kurį, vadovaujantis Kultūros paveldo išsaugojimo ir aktualizavimo politikos 2020–2024 metų veiksmų planu, patvirtintu kultūros ministro 2020-11-16 įsakymu Nr. IV-1374, numatyta parengti ir patvirtinti iki 2024 m.</p>	
2.7.	<p>Aplinkos ministerijai: Inicijuoti Saugomų teritorijų įstatymo pakeitimus, draudžiančius atstatyti buvusias sodybas apskritai arba nustatyti laikotarpį, iki kurio egzistavusios sodybos gali būti atstatomos. Pavyzdžiui, sodybos gali būti atstatomos tik ne anksčiau kaip XX amžiuje egzistavusios, tik kartografiniais duomenimis patvirtintos ir tiksliai lokalizuotos sodybos.</p>	<p><i>Aplinkos ministerija informavo, kad į pasiūlymą atsižvelgta iš dalies.</i></p> <p>1. STT analizėje pateiktos išvados dėl to, kad KPD neužtikrina vykdomų archeologinių tyrimų kontrolės ir kylanti archeologinės medžiagos klastojimo rizika negali būti pagrindu riboti ar uždrausti kitų susijusių procedūrų vykdymą. Tikėtina, kad KPD užtikrinus archeologinių tyrimų kontrolę, tikrovės neatitinkančių buvusių sodybų nustatymo atvejų neliktų.</p> <p>2. Siūlymas riboti buvusių sodybų atkūrimą nustatyti istoriniu laikotarpiu, Aplinkos ministerijos nuomone, negali būti paremtas objektyviais argumentais dėl to laikotarpio pradžios nustatymo. Visada egzistuos tikimybė, kad bus pateikti kartografiniai šaltiniai, įrodantys buvusios sodybos egzistavimo faktą anksčiau, nei teisės akte nustatyta amžiaus riba, o jos sunykimo laikui pagrįsti duomenų pritrūks. Kitaip tariant, konkretaus laikotarpio pasirinkimas būtų teisiškai sklandus sprendimas tik tuomet, jeigu jo pradžios metais būtų buvęs sudarytas (sudaryti) visos Lietuvos žemėlapis (žemėlapiai), leidžiantis vienareikšmiškai nuspręsti apie sodybų buvimą arba jų nebuvimą konkrečiose vietose.</p> <p>3. Siūlymas apskritai uždrausti buvusių sodybų atkūrimą prieštarauja Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (toliau – NKPAĮ) 23 str. 4 d. nuostatoms, kuriomis</p>	<p>Pasiūlymas įgyvendinti, siūlant planuojamas alternatyvų sprendimą.</p>

	<p>remiantis gali būti atkuriami kultūros paveldo objektai. Saugomų teritorijų įstatyme (toliau – STĮ) uždraudus ar apribojus buvusių sodybų atstatymo galimybę, susidarys situacija, kad teisę atkurti sodybas pagal NKPAĮ turėtų savininkai, valdantys kultūros paveldo objekto statusą turinčių sodybų vietas, tačiau STĮ tokių sodybų atstatymą draustų. Taip pat pažymėtina, kad pagal NKPAĮ 8 str. nuostatas, remiantis tyrimų duomenimis, nustatomos kultūros paveldo objektų vertingosios savybės. Vadovaujantis šia nuostata, visada egzistuos tikimybė, kad atlikus archeologinius tyrimus, paaiškės informacija, kuria remiantis būtų priimtas sprendimas suteikti buvusiai sodybai kultūros paveldo objekto statusą ir ją atkurti, neatsižvelgiant į sodybos atsiradimo laikotarpį. Atsižvelgdama į tai, Aplinkos ministerija mano, kad naujų statinių statybos saugomose teritorijose ribojimo klausimas negali būti sprendžiamas tik STĮ pakeitimais.</p> <p>4. Aplinkos ministerija planuoja 2021 m. kartu su kitais Saugomų teritorijų įstatymo pakeitimais teikti siūlymą keisti įstatymo 2 straipsnio 52 dalies nuostatas, siauriau apibrėžiant buvusių sodybų atkūrimo atvejus – atsisakant juridinio fakto nustatymo galimybes:</p> <p>„52. Buvusi sodyba – vieta žemės sklypo dalyje, kurioje faktiškai buvo teisėtai pastatytas vieno arba dviejų butų gyvenamosios paskirties pastatas (namas) su jo priklausiniais ar be jų, tačiau neišliko dėl susidariusių aplinkybių (nugriautas, sugriuvo, sudegė ar kitaip sunyko), kai jo buvimo faktas ir vieta nustatyta pagal valstybės archyvuose saugomus kartografinius dokumentus“.</p> <p>Aplinkos ministerija 2021-08-18 informavo, kad siūlys rengiamame STĮ pakeitimo projekte svarstyti teisinio regulia-</p>	
--	---	--

		vimo alternatyvą – nustatyti kartografinių dokumentų išleidimo laikotarpį, kuriuo parengti dokumentai, galėtų tarnauti teisiniu pagrindu atkurti buvusias sodybas.		
2.8.	Aplinkos ministerijai: Inicijuoti Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo pakeitimus, draudžiančius kultūros paveldo objektų teritorijose statyti statinius, kurie nėra susiję su paveldo objektų eksponavimu ar tvarkymu.	<p><i>Aplinkos ministerija informavo, kad į pasiūlymą neatsižvelgta.</i></p> <p>Kultūros paveldo objektų teritorijos ir apsaugos zonos apsaugos ir tvarkymo ypatumus nustato šios srities specialusis Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas ir pagal jo nuostatas rengiami kultūros paveldo objektų apsaugos reglamentai ir nekilnojamojo kultūros paveldo specialiojo teritorijų planavimo dokumentai. Vadovaujantis šiais teisės aktais, gali būti leidžiama statyba, jei ji neprieštaruja paveldosaugos reikalavimams. Atsižvelgiant į tai, nėra tikslinga keisti Saugomų teritorijų įstatymą pagal STT išvadoje pateiktą pasiūlymą.</p> <p>Aplinkos ministerija 2021-08-18 informavo, kad kaip ir STĮ atveju, LRV programos nuostatų įgyvendinimo veiksmų plane nustatyta, kad Aplinkos ministerija iki 2022 m. II ketv. parengs Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo ((toliau - SŽNSĮ) pataisas. Aplinkos ministerija (kartu su jai pavaldžiomis institucijomis) šiuo metu kompleksiskai peržiūri SŽNSĮ nuostatas ir rengia įvairių jo straipsnių pakeitimų pasiūlymus. Atliekant šį darbą bus pakartotinai įvertintos STT pateiktos rekomendacijos ir nuspręsta dėl jų integravimo į SŽNSĮ pakeitimo projektą <...>.</p>	Pasiūlymas įgyvendinti.	planuojamas
2.9.	Aplinkos ministerijai: Tobulinti ir keisti Statybos techninio reglamento STR 1.01.08:2002 „Statinio statybos rūšys“ nuostatas, reglamentuojančias naujo statinio statybos ir statinio rekonstrukcijos kategorijas, svarstyti galimybę grąžinti (ar tobulinti) buvusią nuostatą, nurodančią, kad <i>priestato statyba priskiriama naujo statinio</i>	<p><i>Aplinkos ministerija informavo, kad į pasiūlymą neatsižvelgta.</i> Statinio rūšių apibrėžimai yra nustatyti Statybos įstatyme. Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas, nustatantis naujos statybos ir rekonstravimo statybos rūšis, yra paremtas statinių konstrukciniais sprendimais ir konkrečiu statybos tikslu – pastatyti naują statinį statiniais neužimtame žemės plote (įskaitant sugriuvusio, sunaikinti numatyto statinio atstatymą) ar perstatyti esamą statinį. Naujo statinio statybai ir</p>	Pasiūlymas įgyvendinti.	planuojamas

<p><i>statybai, jei jo visų aukštų, taip pat rūšio (pusrūšio), antstatų, pastogės patalpų plotų suma didesnė kaip 10 procentų už tokiu pat būdu apskaičiuotą statinio, prie kurio jis pristatomas, plotų sumą; rekonstrukcijai – priestato visų aukštų, taip pat rūšio (pusrūšio), antstatų, pastogės patalpų plotų suma neturi būti didesnė kaip 10 procentų už tokiu pat būdu apskaičiuotą statinio, prie kurio jis pristatomas, plotų sumą.</i></p> <p>Arba numatyti kitą alternatyvų teisinį šių kategorijų reglamentavimą, tinkamai ribojantį naują statybą ypatingai saugomoje kultūros paveldo teritorijoje, rekonstrukcijos projekte kultūros paveldo objektui numatant tvarkybos dalis su visais paveldosaugos reikalavimais.</p>	<p>statinio rekonstravimui Statybos įstatyme nustatyti identiški reikalavimai, todėl statyba gali būti ribojama vienodai abiem atvejais. Tiek naujos statybos, tiek rekonstravimo atveju leistino statyti statinio parametrai priklauso nuo teritorijai nustatytų reglamentų (leistino aukštingumo, užstatymo ploto, intensyvumo ir kt.). Todėl netikslinga keisti nusistovėjusį teisinį reguliavimą, o iškilusias problemas spręsti įtvirtinant specialiąsias teisės aktų nuostatas, reglamentuojančias statybos rūšių įgyvendinimą kultūros paveldo statiniuose, jų teritorijose, apsaugos zonose ir pan. Siūlytina Kultūros ministerijai nustatyti aiškų specialųjį reguliavimą, kokiais atvejais galimas kultūros paveldo objektų atstatymas (nauja statyba), bei aiškias gaires, kokia apimtimi pagal Statybos įstatymo ir STR 1.01.08:2002 „Statinio statybos rūšys“ pateiktas sąvokas galimas kultūros paveldo objektų rekonstravimas.</p> <p>Aplinkos ministerija 2021-08-18 informavo, kad atsižvelgiant į papildomus STT argumentus dėl su rekonstrukcijos sąvokos apibrėžimu sietinų probleminių situacijų, planuojame inicijuoti diskusijas dėl šių situacijų sprendimo ir jų pagrindu pateikti pasiūlymus dėl Lietuvos Respublikos statybos įstatymo ir (ar) kitų teisės aktų pakeitimo. Pasiūlymų pateikimo terminas – 2022 m. II ketvirtis.</p>	
--	---	--